

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Interior

ORIENTACIONS PER A LA REALITZACIÓ D'UN SIMULACRE D'EVACUACIÓ D'EMERGÈNCIA EN CENTRES DOCENTS

OBJECTE

Aquest document pretén establir unes instruccions amb caràcter general per regular la realització d'exercicis d'evacuació periòdics en els centres docents de l'Administració del Govern de les Illes Balears, sense perjudici de les possibles particularitats indicades en el preceptiu manual d'autoprotecció de cada centre que serà d'aplicació prioritària respecte a les indicacions generals que s'expressen en aquest document.

SITUACIONS D'EMERGÈNCIA POSSIBLES

Incendi, avís de bomba, terratrèmol, inundacions, fuga de gas, accident greu d'alumne, professorat, o personal del centre, i qualsevol altra tipus d'alarma que justifiqui l'evacuació de l'edifici.

CONSIDERACIONS GENERALS

Aquest tipus de pràctiques no pretén únicament aconseguir un resultat òptim, sinó més aviat l'entrenament i la correcció d'hàbits dels alumnes i el personal que presti els seus serveis al centre de treball, tenint en compte els condicionaments físics i ambientals de cada edifici. Es pot preveure una situació d'evacuació general de tot l'edifici, i també exercicis parcials d'evacuació de zones concretes (com laboratoris, cuina, tallers, etc.), sempre que sigui recomanable d'acord amb les condicions del centre. En cas d'evacuació general les orientacions bàsiques són:

1. Estratègia: per a la realització d'aquest exercici pràctic, i amb la finalitat de simular la situació més propera possible a la realitat en cas d'emergència, s'ha de preveure l'eventualitat que una de les sortides exteriors en la planta baixa es trobi bloquejada, per tal d'utilitzar únicament les restants vies de sortida de l'edifici. En el cas que només existeixi una única sortida no s'aplicarà, lògicament, aquesta hipòtesi.
2. Condicions desfavorables: el simulacre ha de realitzar-se en situació de màxima ocupació de l'edifici o edificis que integrin el centre en la seva activitat escolar, així com amb la disposició normal de mobiliari, però sense que els alumnes hagin estat prèviament alertats del dia ni de l'hora de l'exercici; els professors, que rebran amb anterioritat les instruccions

oportunes a l'efecte de planificació de l'exercici pràctic, tampoc és convenient que coneguin exactament ni el dia ni l'hora; aquests extrems seran determinats exclusivament per la direcció del centre, segons el seu propi criteri i responsabilitat.

3. Temps màxims orientatius per a l'evacuació:
  - a. deu minuts per a l'evacuació total de l'edifici
  - b. tres minuts per a l'evacuació de cadascuna de les plantes.
  - c. la durada total d'una pràctica d'evacuació, és a dir, la interrupció de les activitats escolars, no ha de ser superior a trenta minuts.
4. Comunicació dels resultats: La direcció de cada centre ha de comunicar aquests resultats a la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats. Una còpia s'ha de conservar en el centre juntament amb el manual d'autoprotecció.

PREPARACIÓ DEL SIMULACRE:

S'ha de preveure la participació de les persones indicades al manual d'autoprotecció específic del centre.

A aquesta fase els responsables del centre han de decidir si el simulacre es farà avisant o no prèviament als treballadors. L'objectiu principal és aconseguir implantar una cultura de prevenció tant als treballadors com als alumnes, de manera que es puguin plantejar en el futur simulacres sense avís previ.

En tot cas, s'indiquen unes qüestions generals a tenir en compte:

1. Cap d'emergència: coordinador general que assumeix la responsabilitat total del simulacre i coordina totes les operacions.
2. Reunió prèvia al simulacre: amb anterioritat suficient al dia del simulacre, tots els professors i membres dels equips d'emergència es reuniran a fi d'elaborar el pla a seguir que ha de coincidir amb l'exposat al document del pla d'autoprotecció. Es tindran en compte qüestions com les característiques arquitectòniques de cada edifici, preveure totes les incidències de l'operació, actuacions en cas de persones amb discapacitats psicofísiques o amb dificultats de moviment, planificar els fluxos de sortida, determinar els punts crítics de l'edifici, les zones exteriors de concentració d'alumnes i les sortides que es vagin a utilitzar i quina d'elles es considerarà bloquejada a l'efecte d'aquest exercici.
3. El manual d'autoprotecció ha de designar a una o diverses persones, que es responsabilitzaran de desconnectar, després de sonar els senyals d'alarma, les instal·lacions generals de l'edifici per l'ordre següent:
  - a. Gas
  - b. Electricitat
  - c. Subministrament de gas-oil
  - d. Aigua, només en cas que el subministrament als sistemes contra incendis (com les boques d'incendi equipades), sigui independent de la xarxa general.

RESPONSABILITATS DELS PROFESSORS:

Els professors han d'actuar d'acord amb els procediments contemplats en el pla d'autoprotecció del centre, per això es considera convenient informar a cada professor dels procediments específics per ells que figuren en aquest pla.

És obligació dels professors participar en la realització del simulacre.

Es recomana dedicar un temps a classe per informar als alumnes de la importància dels simulacres, així com les actuacions bàsiques a realitzar, i d'aquesta manera fomentar la participació dels alumnes.

En tot cas, les consideracions a nivell general que es poden realitzar són:

1. Cada professor es responsabilitzarà de controlar els moviments dels alumnes al seu càrrec, d'acord amb el pla d'autoprotecció, i les instruccions que rebin del cap d'emergències i dels membres dels equips d'emergència.
2. Cada professor, en la seva aula, organitzarà l'estratègia del seu grup designant als alumnes més responsables per realitzar funcions concretes com tancar finestres, comptar als alumnes, controlar que no duguin objectes personals, etc. Amb això es pretén donar als alumnes major participació en aquests exercicis.
3. Quan s'han desallotjat tots els alumnes, cada professor comprovarà que les aules i recintes que té assignats queden buits, deixant les portes i finestres tancades i comprovant que cap alumne quedi en els serveis i locals annexos.
4. Cada professor ha de realitzar el recompte al punt de reunió del seu grup d'alumnes. Per facilitar aquesta tasca es recomana dur un llistat dels alumnes.

INFORMACIÓ PRÈVIA A PARES I ALUMNES

1. Amb antelació al dia del simulacre la direcció del centre informará als pares dels alumnes sobre l'exercici que es pretén realitzar, a fi d'evitar alarmes o efectes de pànic, però sense precisar el dia ni l'hora que tindrà lloc.
2. Igualment, i amb diversos dies d'antelació a la realització del simulacre, s'informará als alumnes dels detalls i objectius d'aquest exercici i se'ls explicaran les instruccions que han de seguir.
3. Com ja s'ha dit, és molt important, per al bon resultat d'aquest exercici, mantenir en secret el moment concret del simulacre, que serà determinat per la direcció del centre, i es recomana no comunicar el dia i l'hora exacta a les persones relacionades amb el centre (professors, alumnes, pares, personal auxiliar), a fi de que el factor sorpresa simuli una emergència real.

REALITZACIÓ DEL SIMULACRE

S'ha de practicar, com a mínim, aquest exercici una vegada per curs escolar. (és convenient, a efectes pràctics, la seva realització durant el primer semestre del curs). El més adient a efectes d'implantar una cultura preventiva i garantir que els procediments es mantenen actualitzats és que sigui amb caràcter trimestral (per exemple després de cada període de vacances escolar), especialment en cas de canvis de personal i segons les possibilitats d'organització en el centre.

Per a la realització del simulacre s'han de seguir les indicacions del pla d'autoprotecció específic. Com a orientacions generals s'indica:

1. A l'inici de l'exercici s'emetrà un senyal d'alarma (timbre, sirena, campana o viva veu), d'acord amb l'equipament disponible en el centre, que arribi a totes les zones de l'edifici. Quan el sistema d'alarma existent no sigui suficientment potent i clarament diferenciat d'altres senyals acústics, com les de l'esbarjo o altres activitats escolars, s'ha de procurar una solució alternativa que compleixi els requisits esmentats (ha de estar contemplat al manual d'autoprotecció).
2. Per a l'evacuació ordenada per plantes es seguiran els següents criteris generals:
  - a. Al senyal de començament del simulacre, desallotjaran l'edifici en primer lloc els ocupants de la planta baixa.
  - b. Simultàniament, els de les plantes superiors es mobilitzaran ordenadament cap a les escales més pròximes, però sense descendir a les plantes inferiors fins que els seus ocupants hagin desallotjat la seva planta respectiva.
  - c. El desallotjament en cada planta es realitzarà per grups, sortint en primer lloc les aules més pròximes a les escales, en seqüència ordenada i sense barrejar-se els grups.
3. La distribució dels fluxos d'evacuació en les sortides de la planta baixa s'ordenarà en funció de la seva amplària i situació.
4. No s'utilitzaran en aquest simulacre altres sortides que no siguin les normals de l'edifici. No es consideren com sortides per a aquest simulacre: finestres, portes a terrasses, patis interiors etc. En cas d'existir escales d'emergència, aquestes s'utilitzaran a fi de comprovar la seva accessibilitat i bon funcionament.
5. No s'utilitzaran tampoc ascensors o muntacàrregues per a l'evacuació de persones ni s'obriran finestres o portes que en cas hipotètic de foc afavoririen els corrents d'aire i la propagació de les flames.
6. Tenint en compte la tendència instintiva dels alumnes a dirigir-se cap a les sortides i escales que habitualment utilitzen i que poden no ser les convenients en un cas concret, és aconsellable en la planificació d'aquest simulacre preveure aquesta circumstància, sent el professor de cada aula l'únic responsable de conduir als alumnes en la direcció de sortida prèviament establerta.

7. Per part del personal del centre es procurarà no incórrer en comportaments que puguin denotar precipitació o nerviosisme, per tal d'evitar que aquesta actitud es pogués transmetre als alumnes, amb les conseqüències negatives que això implicaria.
8. Es designarà una persona per a cada sortida i altra situada en l'exterior de l'edifici, que controlarà el temps total d'evacuació.

PUNT O PUNTS DE TROBADA

Una vegada desallotjat l'edifici, els alumnes, els treballadors, i altres persones evacuades es concentraran en el/s punt/s de trobada designats en el pla d'autoprotecció. Els alumnes es trobaran sempre sota el control del professor responsable, qui comprovarà la presència de tots els alumnes del seu grup i transmetrà la informació de recompte a la persona responsable.

En el cas que els alumnes evacuats hagin de sortir del recinte escolar i ocupar zones alienes al centre, es prendran precaucions oportunes quant al trànsit, per a això, si fos necessari, s'ha d'advertir les autoritats o els particulars que pertoquin.

FINAL DEL SIMULACRE

1. Finalitzat l'exercici d'evacuació, l'equip coordinador inspeccionarà tot el Centre, a fi de detectar les possibles anomalies o desperfectes que hagin pogut ocasionar-se.
2. Es considera aconsellable, després d'acabar el simulacre, celebrar una reunió de tots els professors per comentar i avaluar l'exercici, redactant-se pel director del Centre l'informe oportú, segons el model que es recull en l'informe de simulacre.

INSTRUCCIONS ORIENTATIVES PELS ALUMNES

1. Cada grup d'alumnes ha d'actuar sempre d'acord amb les indicacions del seu professor i en cap cas haurà de seguir iniciatives pròpies.
2. Els alumnes que tinguin encomanades pel seu professor funcions concretes, es responsabilitzaran de complir-les i de col·laborar amb el professor a mantenir l'ordre del grup.
3. Els alumnes no recolliran els seus objectes personals, amb la finalitat d'evitar obstacles i demores.
4. Els alumnes que en sonar el senyal d'alarma es trobin en els serveis o en altres locals annexos, a la mateixa planta de la seva aula, han d'incorporar-se amb tota rapidesa al seu grup. En cas de què l'alumne es trobi en una planta distinta a la de la seva aula, s'incorporarà al grup més pròxim que es trobi en moviment de sortida.
5. Tots els moviments s'han de realitzar el més aviat possible, però sense córrer, sense atropellar, ni empènyer als altres.
6. Cap alumne ha d'aturar-se al costat de les portes de sortida.
7. Els alumnes han de realitzar aquest exercici en silenci i amb sentit d'ordre i ajuda mútua, per a evitar atropellaments i lesions, ajudant als que tinguin dificultats o sofreixin caigudes.
8. Els alumnes haurien de realitzar aquesta pràctica d'evacuació respectant el mobiliari i l'equipament escolar i utilitzant les portes amb el sentit de gir per al qual estan previstes.
9. En el cas que en les vies d'evacuació existeixi qualche obstacle que pugui dificultar la sortida, serà apartat pels alumnes, si fos possible, de manera que no provoqui caigudes de les persones o deterioració de l'objecte.
10. En cap cas l'alumne podrà tornar enrera amb el pretext de buscar a germans menors, amics, objectes personals, etc.
11. En tot cas els grups romandran sempre units sense disgregar-se ni avançar als altres, fins i tot quan es trobin en els llocs exteriors de concentració prèviament establerts, a fi de facilitar al professor el control dels alumnes.

RESULTATS DEL SIMULACRE

S'ha de redactar un informe del simulacre que s'ha de conservar juntament amb el manual d'autoprotecció del centre, i es remetrà una còpia a la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats. Aquest informe ha d'incloure els següents punts (d'acord amb el model de l'informe de simulacre):

1. Comprovar que el pla d'evacuació adoptat va ser respectat i si la coordinació i col·laboració dels professors va ser satisfactòria. En cas contrari, informar de les possibles causes i raons que ho hagin impedit o obstaculitzat.

2. Mesurar els temps reals d'evacuació obtinguts per al conjunt de l'edifici i per a cadascuna de les seves plantes, nombre total de persones evacuades i la seva distribució per plantes.
3. Valorar el comportament col·lectiu dels alumnes en una situació d'emergència i del grau d'acatament de les instruccions dels seus professors.
4. Valorar el grau de suficiència de les vies d'evacuació existents per al desallotjament ordenat de l'edifici.
5. Identificar les zones de dificultat d'evacuació del flux de sortida en les condicions actuals de l'edifici.
6. Comprovar el funcionament del sistema d'alarma així com de l'enllumenat i escales d'emergència, en el cas que existeixin, indicant si han facilitat l'evacuació.
7. Identificar els elements propis de l'edifici, siguin fixos o mòbils, que obstaculitzin les vies d'evacuació: mobles, portes d'obertura contrària al flux de sortida, pilastres, columnes, etc.
8. Relació dels incidents no prevists: accidents de persones, deterioracions en l'edifici, el mobiliari, etc.
9. Finalment s'han d'extreure les conclusions pedagògiques que es derivin d'aquesta experiència, a l'efecte de futures pràctiques d'evacuació.

NORMATIVA APLICABLE:

- Llei 31/1995, de 8 de novembre, de Prevenció de Riscos Laborals.
- Llei 2/1998, de 13 de març, d'ordenació d'emergències en les Illes Balears.
- Decret 8/2004, de 23 de gener, pel qual es desenvolupen determinats aspectes de la Llei d'ordenació d'emergències en les Illes Balears.
- Llei 2/1985, de 21 de gener, sobre Protecció Civil.
- Reial Decret 393/2007, de 23 de març, pel qual s'aprova la Norma Bàsica d'Autoprotecció dels centres, establiments i dependències dedicats a activitats que puguin originar situacions d'emergència.
- Ordre de 13 de novembre de 1984 sobre evacuació de centres docents d'educació general bàsica, batxillerat i formació professional. Ministeri d'Educació i Ciència.